

אשכול יוסף

מאוצרותיו דרבי יוסף ז"ל סימן טוב עליו"א
מוזכר הספרים "כרם יוסף" ו"א"ס פליה"ק ירושלים תשכ"א

מה החידוש שאף בעת המיתה צריך לעסוק בלימוד תורה?

המעלות והסגולות בלימוד התורה בעת הפטירה:

דרש רבי יונתן במסכת שבת (פג:), לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפילו בשעת מיתה, שנא' "זאת התורה אדם כי ימות באהל" אפילו בשעת מיתה תהא עוסק בתורה.

ויש להקשות מה בא רבי יונתן לחדש, הלא אם האדם בעת מיתתו, ברגעיו האחרונים, אינו צלול בדעתו ואינו מסוגל ללמוד תורה, הרי הוא אנוס, ואנוס רחמנא פטריה, ואם האדם צלול בדעתו, פשיטא שחייב בת"ת, שהרי אין לך רגע בימי חיי האדם שאין רובץ עליו חיוב עסק התורה, וכמו שנא' (יהושע א') "לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו יומם ולילה", ונאמר (דברים ד') "ופן יסורו מלבבך כל ימי חיידך", וכן פסק רבינו הרמב"ם (פ"א מהל' ת"ת ה"י) "עד אימתי חייב ללמוד תורה עד יום מותו שנא' ופן יסורו מלבבך כל ימי חיידך, וכל זמן שלא יעסוק בלימוד הוא שוכח", ואם כן קשה מה בכלל ההוא אמינא שהאדם יהיה פטור מלעסוק בתורה בעת מיתתו, ומה בא רבי יונתן לחדש בדבריו?

ישוב א' - עדיף שיעסוק בתורה ברגעיו האחרונים אף שרשאי לצוות לביתו אחריו

בפשטות יש לומר שכוונת רבי יונתן להורות שאף על פי שבעת המיתה, רשאי האדם לפסוק מלימודו כי לצוות לבני ביתו אחריו, אודות ממונו ורכושו וכל כיוצא בזה, ולבקש מהם את בקשותיו האחרונות, שבדאי באופן זה שהוא לצורך הכרחי אין בזה עוון ביטול תורה, מכל מקום בא רבי יונתן להורות ולייעץ לכל בר ישראל, שאף על פי כן לא כדאי לאדם לבזבז את רגעיו האחרונים עלי אדמות לדברים אלו, אלא יעסוק בתורה. ושמעתי על מרן פוסק הדור הגר"ש אלישיב זצ"ל שהשיב לבני ביתו שאינו כותב צוואה מפני ביטול תורה ולא מפני שמתירא שלא לפתוח פיו לרעה. ועכ"פ אין זו הוראה לרבים, אלא מידתו של גדול הדור שנהג כן בעצמו מפני רוב שקידתו בתורה, ובודאי כל בר איש ישראל ראוי לו לכתוב צוואה לדורות הבאים אחריו, וכמו שהארכתי בזה בתשובותי אגרות יוסף ח"א. ואפשר שמטעם זה מצינו להרבה מגדולי וחכמי ישראל שבעת פטירתן לא ציוו את בני ביתם על עניני הרשות, אלא רק עסקו בדברי תורה ועבודת השי"ת.

והגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל ראש ישיבת פנוביץ' לצעירים כתב בצוואתו שבעת חוליו לא ירדמוהו או יקלו על כאביו על ידי כל מיני תרופות וזריקות וכדו' כי חפץ הוא להישאר צלול במוחו ודעתו עד הרגעים האחרונים כדי לנצל רגעים אלו לחשוב

מעשה שהיה - בקשתו האחרונה של יהודי!

לפני כמאתיים שנה בימי ניקולאי הראשון ימ"ש, עת החזיק בתוקף תקנה צבאית נושנה למעט ככל האפשר את היהודים ברחבי רוסיה. הילדים היהודיים היו ניטלים מבתי ההורים על כרחם והוגלו אל המרחקים, ובגיל י"ח החלו למלא עשרים וחמש שנות שירות ארוכות מייסרות ומפרכות, שבמהלכן העבירם על דתם, ובעת שהיו מסיימים את שירותם בצבא, זהותם היהודית כבר היתה נשכחת מהם כליל והיו מתנהגים ככל הגויים. אבות ואימהות רבים עלו בסערה השמימה כאשר בליבם קוננה חרדה צורבת כמכות אש אודות גורלם הרוחני של בניהם שנלקחו מאתם בחטף, ולא נודע עקבותיהם מאותו רגע גורלי שנשדדו מזרועותיהם.

באותה תקופה התגוררו ברוסיה רבי יואל ורעייתו הצדקת. זמן רב קיוו בסתר ליבם לפרי בטן ובקעו רקיעים בתפילותיהם ודמעותיהם. ואכן כעבור זמן רב נפקדו בבן זכר, יפה תואר ויפה מראה, אשר לימים נתגלה כבעל מידות וכישרונות מזהירות שעוד נועד לגדולות. אביו ואמו תלו בו תקוות רבות, אלא שכעבור שבע שנים בלבד מעת לידתו, נקדע מחיקם אל צבא השמד של ניקולאי. מיני אז לא מצאו מרגוע לנפשם, נשמתם היתה תלויה בגופם, ואילולי פתיל האמונה לא האריכו ימים. האב המדוכך רכון היה תלמודו יומם ולילה, וקיים בעצמו לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעוניי, כך היה רכון על גמרתו הגדולה והוגה בה המשך בעמוד הבא....

נר זיכרון

לע"צ האיש הכשר
זיסים מועלים בן סלימה ז"ל
ת. ז. ז. ב. ה.

והננו לשער בזה את תנזובינו הכנים
מעומקא דליבא לכל המיפוזא הכבודה
עיוזי ולא ישמע עוד שוד ושבר בזבולכם
נפשו בטוב תלין חרעו ירעו ארץ

הופיע הספר:

"אשכול יוסף"

על כל פרשיות התורה (כרך אחד)

קושיות מרתקות ותירוצים רבים!

חובה בכל בית של תורה!

הסכמות נלהבות מכל גדולי ישראל שליט"א

בין מאות הנושאים....!

19 תירוצים: מדוע לא הזכירה התורה את ניסיון אברהם אבינו בהשלכתו לכבשן האש?

8 תירוצים: היאך לא חשש אברהם לאיסור "לא תחמוד" בקניית מערת המכפלה?

21 תירוצים: מדוע אליעזר מיאן לאכול עד שיסיים לומר את דברו?

10 תירוצים: היאך יצחק אכל משחיטת עשיו שהיה מומר?

5 תירוצים: היאך השביע יעקב לעשיו על הבכורה והלא עשיו היה חשוד לשקר?

12 תירוצים: היאך רבקה הליבישה ליעקב בגדי עשיו מבלי לבקש את רשותו?

12 תירוצים: על סמך איזה פסק דין חרצו השבטים את דינו של יוסף הצדיק למיתה?

12 תירוצים: היאך קבע יעקב שיוסף מת מפני שבגדו הייתה טבולה בדם והלא שמא השאילה?

מתוך הסכמת מרן הגר"ד כהן שליט"א
ראש ישיבת "הברון"

"...והוא ספר מיוחד

המביא את אור פרשת השבוע,
ותועלת גדולה הוא לכל בית של
תורה, ואין ערוך לתועלת בספר זה,
והוא זכות הרבים ממש כאשר הרבה
נהנים ומתענגים על הדברים, וגם אני
מתענג עליהם הרבה, ובודאי יתקבל
באהבה וחיבה לתועלת ולברכה
ולהגדיל תורה ולהאדירה..."

ירושלים: יפה נוף צומת בר אילן. הפצת ספרי קודש רח' דוד 1 ש. הבוכרים ספרי מאה שערים מאה שערים 15.
אור החיים סנטר מאה שערים. ולדמן בהמ"ד בעלז. מלכות קודש שוורץ 1 ש. מחנה יהודה. הספריה הספרדית דואר שוק הבוכרים
בני ברק: משפ' שבתאי ר' עקיבא 44 פינת הרב קוק, (מעל סלקום לשעבר) 03-5796146 (9 באינטרקום).
ביתר: משפ' סימן טוב, רח' בן זכאי 7 - 02-5808831 אלעד: משפחת דוד רח' יהודה הנשיא 84 ק"ג 054-84-23384
רכסים: כהן, הערבה 5 פלא' 054-84-89162 אשדוד: משפ' כהן רובע ג' רח' האדמו"ר מבעלז 5/25, 052-7191877
אשקלון: חנות "מוריה" העבודה 28 נתיבות: 054-84-60007 אופקים: הרב חזן 0533161507 רח' יוסף קארו 55/4
נתניה: משפ' ארביב, הפורצים 10/2 פלא' 050-41-36465 בית שמש: משפ' שחמורוב 052-7606856 חול': "מאזניים" (וגשל)

לפרטים נוספים: 054-84-60007/8 או: 02-5373570

כמו כן ניתן להשיג את ספרו החדש של המחבר "טבעת יוסף" הלכות חופה וקידושין ופריה ורביה.

מעשה שהיה - המשך מעמוד ראשון

כבאותם ימים מאושרים בהם היתה עריסת בנו יחידו למרגליותיו. ביום בהיר אחד נשמעו דפיקות על הדלת, מאחור ניצבו קלגסי ניקולאי, הם פרצו אל תוככי הבית והוציאו את גופו הרעוע של רבי יואל במכות אכזריות למעצר מתמשך. רעייתו קרסה על מפתן הבית ועל אתר פרוחה נשמתה. רבי יואל הובהל לבית הסוהר אל תוככי צינוק קטן ודחוק, דבר לא הפיח בו חיות מלבד גמרותו שהיתה בחיקו והיותה מקור איתן למחייתו. לימים נקרא למשפט והועמד לפני חבר שופטים שדנו עמוקות במעשים שאין בינם ובניו ולא כלום. לאחר דין ודברים בית המשפט גזר עליו גזר דין מוות.

למרות הכל רבי יואל המשיך לעסוק במחשבתו בלימוד התורה הקדושה. קושיא עצומה בסוגיית גזר או איגור במסכת בבא בתרא הטרידה את מחשבתו, והוא החל להתאמץ בליבון הסוגיא בניסיון ליישב את הקושיא. לביתניים הסוהרים השליכוהו חזרה לתא המעצר, עד ביצוע גזר הדין.

בהגיע התאריך ניצב בפתח חדרו אחד הסוהרים להודיעו שעליו להתכונן לביצוע גזר הדין, ודקות ספורות לפני תום הזמן שנקבע, הודיעו כי על פי החוק ניתנת לו ההזדמנות לבקש את בקשתו האחרונה עלי אדמות לפני עלייתו לגדרום. ספר הרשב"א! ענה רבי יואל, "סור נא לבית המדרש של היהודים ובקש מהם ספר הרשב"א, זוהי בקשתי האחרונה". רבי יואל ידע שבחיי הרשב"א ימצא את מבוקשו ליישב את הקושיא המנקרת במוחו. כעבור זמן קצר הובא לפניו חיי הרשב"א, רבי יואל נטלו בזריזות והחל לצלול בו וללמוד בשקיקה והתלהבות, לא אל המים הזכים שהוצבו בחדרו ואף לא לפרוסת הלחם הטריה עם מאכלים מהבילים זן את גופו, רק לתורה הקדושה שהיתה משוש חייו.

לאחר שעה קלה כשאורו עיניו בסוגיא, הוא סגר את הספר, חיבקו ונשק לכריכתו ומצא עצמו רוקד משמחה לקול צלילי ניגון הלימוד של הוויות דאביי ורבא, הוא החל לדמיין כאילו לופת הוא בידיו השבריריים אחדים מסביבו ורוקד עמן לקול החצוצרות בשירת "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו". כאילו אינו נמצא בתא המעצר, וכאילו כלל לא רובץ עליו גזר דין מות העומד להתממש בכל רגע.

לפתע רבי יואל נאלם דום, הוא נזכר בבנו מחמדו, בנו יחידו. כתת היורים הוכנה, והסוהר המופקד עליו ניגש להובילו אל מול המטרה, "בני יקירי, סוף סוף מצאתיך", זעק רבי יואל לאותו האסיר, ופרש את ידי אל זרועותיו החסונות של הסוהר הנבון. הסוהר נעץ ברכי יואל מבט קשוח והפטיר כי לא יעזור כל המתלאות שבעולם, "גיא ההריגה הוא חד סטרי וגורלך כבר נחרץ". רבי יואל הבחין באסיר בכתם לידה והכיר בו ללא ספק שהוא בנו יחידו. כלי המוות שמבעדו יגחו הכדורים לפלח את גופו כוון כנגדו, ורבי יואל ביקש לנצל את הרגעים האחרונים בחייו לחזור על סוגיית גזר או אגוד שכה האב. הן ייטלו מרצחיו את גופו, אך לא את נפשו ונשמתו. בשרו יפול ארצה אך נשמתו תעלה לשמי מרומים בעולמות העליונים, שם יבקש לחלות פני הרשב"א ששכיליו נהרין וברורין. מילות הגמרא שכה היו שזורים בליבו ושנויים על לשונו, החלו להתנגן מפיו, אמר רבא אמר אביי איי.

טרם פילחו כדורי המרצחים את גופו נשמעה לפתע זעקה גדולה ומרה, "טאטא אבא" מפיו של הסוהר, תוך כדי שהוא רץ לעבד המנגינה המזדקרת, עוד הספיק רבי יואל לשמוע את בנו בוכה לעברו בקול גדול, "אבא אני נזכר בניגון הזה, בהיותנו בבית הקטן, היית מנגן ככה את הגמרא, ניגון שנחרט בקרבי לכל חיי", קולות הירי המשיכו להדהד את גופו שותת הדם של האבא המיוסר, אבל בנו יחידו מאז שב אל לחיק היהדות, לימים הפך לרבי מרדכי הצדיק מקראקא, ניגון הגמרא של רבי יואל בעת מיתתו הצילו את בנו מבאר שחת!

ומספרים שבזמן מלחמת העולם היה עוצר בעיר והיו צריכים לכבות את כל האורות בבתים, ומי שנתפס שהיה אור דלוק בביתו נחשד בריגול לטובת האויב, ונידון היה למוות. סיפר הרב מפונביו: שבאותה עת הצבא הבחין בביתו של הרב מטוירג וצ"ל שהיה מואר, ודנו אותו למיתה, והניחו לו לבקש את בקשתו האחרונה קודם הוצאתו להורג, וביקש שיניחו לו להתעמק בדברי הרמב"ם כדי ליישב את דבריו, ותוך כדי שהיה צולל בדברי הרמב"ם לביתניים נשמע קול רעש המולה מפני כניסת האויבים לעיירה, והניחוהו כך וברחו לדרכם, ובשכר זה ניצל הרב מטוירג לחיים טובים ולשלום.

יישוב ב' - עדיף ת"ת מאשר להרבות בוידוים ותחינות

ראיתי במפרשים שהוסיפו לבאר, שהיה מקום לומר שכאשר מתקרב יום המיתה, וכל שכן כשינכר כבר שזה יום המיתה, יעסוק האדם רק בתשובה ובוידוים ותחינות, לכך בא רבי יונתן להורות שלמרות שחייב האדם בתשובה, וגם כל יום חייב בתשובה, וכבר אמרו שוב יום אחד לפני מיתתך, אבל אין הכוונה שכל יום יעסוק בזה, אלא עיקר התשובה שמיד אחר שיתוודה יעסוק במצות ת"ת, שאין לך מעלה גדולה מלמות מתוך היותו עוסק בתורה הקדושה, יחד עם תשובה, וכך ביאר בברכת אברהם (שבת, שם).

והנה בשו"ע (יור"ד סי' של"ח) מביאר שבשעה שהאדם נוטה למוות, אומרים לו התודה, ואומרים לו הרבה התוודו ולא מתו, והרבה שלא התוודו, מתו, ובשכר שאתה מתוודה אתה חי, וכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא. ואם אינו יכול להתוודות בפיו, יתוודה בלבו. ואם אינו יודע להתוודות, אומרים לו אמור מיתתי תהא כפרה על כל עונותי. ואח"כ הביא השו"ע סדר וידוי שכיב מרע, מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שרפואתי ומיתתי בידך, יהי רצון מלפניך שתפאני רפואה שלמה, ואם אמות תהא מיתתי כפרה על כל חטאים ועוונות ופשעים שחטאתי ושעויותי ושפשעתי לפניך, ותן חלקי בגן עדן, וזכני לעולם הבא הצפון לצדיקים. ולאור האמור נהא, דודאי האדם בעת מיתתו צריך להתוודות, אך מיד אח"כ יעסוק בתורה.

ולדינא לכאו' צ"ע בזה שהרי לכאו' ראוי להרבות בוידוים ותחינות ביום המיתה שמיתת האדם הוא כפרתו בתשובה, ולא גרע מזה"כ שמרבים בו בוידוים ותחינות, וכן מביאר בשו"ע שם שרשאי להוסיף בוידוי יוה"כ, ואפשר דמ"מ ראוי שייציאת הנשמה תהיה בעת עסק התורה, שהרי ת"ת כנגד כולם.

יישוב ג' - אם עדיף לעסוק בפטירה בת"ת יותר מקבלת עול מלכות שמים בק"ש

מצאתי בס"ד חידוש מרעיש וגדול מזה, והוא שלכאו' בעת פטירת האדם מוטב לאדם שיעסוק בתורה ממה שיקבל על עצמו עול מלכות שמים באמירת שמע ישראל, ולפי זה נהא דברי רבי יונתן שזהו מה שבא להורות, שעדיף שהאדם בעת מותו יעסוק בדברי תורה מאשר יאמר קריאת שמע. דהנה אחר מלחמת העולם השנייה, בהתאסף ראשי עם גדולי ומנהיגי ישראל, נעמד אחד הרבנים ואמר כי ברי לו שבשעה שהלכו שלומי אמוני ישראל אל מותם, קיבלו עליהם עול מלכות שמים באומרים שמע ישראל, אך הרב מפונביו' כשנעמד לשאת דברים אמר שלדעתו נראה שודאי בעתותיהם האחרונות עסקו בדברי תורה שאין למעלה מזה, והביא ראיה לזה ממה שאמרו רבותינו בגמרא ברכות (סא:) שבשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים. ומדויק בגמרא שהיה רבי עקיבא קורא קריאת שמע מפני שזמן קריאת שמע היה, ולולא כן היה עוסק בלימוד תורה שהיא גדולה אפילו מקבלת עול מלכות שמים שבק"ש.

ויש להעיר ממה שכתב לדקדק בהקדמה לספר שו"ע המידות (חלק ג') שמצות ייחוד השם גדולה היא ממצות ת"ת, דהנה רבינו בחיי (בפירושו לאבות פ"א) כתב בזה"ל: מצוות התלויות בלב, כגון האמונה והייחוד, מעלתן גדולה מן המצוות התלויות בפה, שהיא התורה. וכן מצוות התלויות בפה, מעלתן גדולה מן המצוות התלויות במעשה. לפי שהעבודה בהן יותר שכלית, מצד הדבור שהוא מכח הנפש השכלית, מושא"כ במצוות התלויות במעשה, שישטרכך אדם בהן לנענוע גופו בכל איבריו. ומפני שמעלתן גדולה מן המצוות התלויות במעשה, לכך אמרו, גדולה תורה יותר מכל הקרבנות כולן. עכ"ל. הרי שכתב שמצות הייחוד, גדולה ממצות תלמוד תורה. ולכאו' נראה לחזק יסוד זה ממה שמצינו בתוספות (שבת יא.) שהקשו אודות רשב"י ור"א שהיה תורתם אומנותם למה הפסיקו לתפילה כמבואר בגמרא (שם לג:), ותירצו שהפסיקו רק לקריאת שמע. ומוזה מוכח לכאו' שמצות ייחוד השם בק"ש מעלתו גדולה מת"ת.

ועוד יש להעיר ממה שביאר הגרע"א בגיליון הש"ס (מו"ק ט:), שאף מי שתורתו אומנותו מפסיק לקריאת שמע, משום שגם ק"ש הוי תורה. וכן מביאר במשנה ברכות (פ"א מ"ב) דאף הקורא את שמע לאחר זמנה הרי הוא כקורא בתורה, ומשמע שמקיים מצות ת"ת כאמור. ולפי זה מי שבעת מיתתו קורא קריאת שמע, לא יצא מכלל מה שאמרו רבי יונתן שיעסוק אדם בתורה בעת קריאת שמע. וכן מנהג ישראל לקרוא קריאת שמע ולקבל עליו עול מלכות שמים בעת יציאת הנשמה, וכן מביאר בסה"ק ובס' מעבר יבוק.

יישוב ד' - יש מצוה נוספת בת"ת לעסוק בה בעת המיתה

עוד נראה לבאר בס"ד עפ"ש כ"ב בסה"ק שיש מצוה וסוד לחבר יום ולילה בעסק התורה"ק וכמ"ש המג"א (או"ח סי' א' סק"א) בשם השל"ה ק, וביארו הספרים דהיינו טעמא דמקיים בזה מצות "לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך", וכמו כן יש להוסיף שמלבד מצות עשה של מצות ת"ת שהאדם מקיים בכל חייו בעת עוסקו בתורה שנא' "ודברת בס", ישנה מצות עשה נוספת לעסוק בדברי תורה בעת המוות, שנא' "ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך", ואף שמוצה זו לא נמנית במניין מצוות העשה, הרי היא מצוה נוספת הכלולה בפרשת מצות העשה של ת"ת, ומצוה זו יכול האדם לקיים רק בעת המוות שיעסוק אז בתורה, ולכן בא רבי יונתן להזהיר שאף בעת המיתה לא ימנע האדם עצמו מלעסוק בתורה.

וכבר ידעת מה שכתבו בספרי המקובלים והמהר"ח"ו בשם האריז"ל שהאדם צריך להתגלגל אפי' בשביל מצוה אחת שלא קיימה מעולם, ומטעם זה כתב בשו"ת אבני נור (אבה"ע ח"א סי' א') שאף שמעיקר הדין אין חיוב להוציא יותר מחומש בעד מצות פריה ורביה וכגון מי שיש לו כבר שני בנים שאין לו בת, מכל מקום כדאי וראוי לו להוציא אפילו כל הונו ורכושו לקיים המצוה, שהרי אם ימות בלא מצוה אחת שחסרה לו, שמוא לא קיימה נשמתו מצוה זו מעולם וחלילה תהיה מוכרחת נשמתו להתגלגל לזה העולם פעם נוספת כדי לקיימה ולהשלים תיקונו.

החפץ חיים רגיל היה לספר בערגה על החשק שלמה שעד נשמת אפו האחרונה לא משה התורה ממנו ועד בכלל, ובהיותו בגיל חמש עשרה נחלה והרופאים אמרו שאסור לו ללמוד, ואם ילמד יחלה ובודאי ימות, ומרוב תשוקתו ואהבתו לתורה לא שם לבו לדברי הרופאים, ולמד בהתמדה גדולה, וכשבאו ושאלוהו היאך נוהג כן והלא זה סכנת נפשות? היה עונה - והחפץ חיים היה חוזר על התשובה שלו בבכיות - וכך אמר: "יותר טוב למות מלימוד התורה מאשר לחיות מביטול תורה!" וברוך ה' האריך ימים, ובשנת תרס"ו בגר חמישי של חנוכה אחרי מעריב ישב וכתב חידושי תורה ופתיאות לא חש בטוב ונשכב, ומיד נועקו לקרוא לרופא, ולבינתיים פנה החשק שלמה לביתו וביקשה שתביא מהחדר השני את המחברת והעט שלו כי הוא עומד באמצע כתיבת חידושי תורה, וכשחזרה אליו כבר יצאה נשמתו בטירה מתוך מוחשבתו ועסקו בדברי תורה.

וכך מספרים על מרן הגרא"מ מן שך זצ"ל ראש ישיבת פונובין שבימי חוליו הרופאים ציוו עליו להדיר גליו מהיכל הישיבה ולסור אל מטתו כדי ליתן מנוחה לגופו, באומרים כי בדבר זה תלויים חייו, והדבר גלוי וידוע היה לכל באי שערי הישיבה. והנה לפתע נדהמו תלמידי הישיבה והרמ"ם לראות את מרן הרב שך כשהוא נכנס להיכל הישיבה היישר אל מקומו כשבדידו שו"ת רעק"א ומתיישב ועוסק בו בעיון רב, ולפליאת הנוכחים שהרי הדבר מסוכן לו מאוד, השיב ואמר בפשטות כי מוטב לו למות על הסתגדר בהיותו לומד ברמב"ם מאשר למות כשהוא סתם שוכב ומתהפך מצד לצד על מטתו.

יישוב ה' - מכח עסק התורה בפטירה יקבל שכר אף על לימודו בפמליא של מעלה
עוד יש לחדש בס"ד שרבי יונתן בא להורות שהאדם לא ימנע עצמו מלעסוק בתורה אף בעת המוות, מפני שעל ידי כך ירוויח ריוח גדול, והוא שאף על פי שבמתים חופשי, וכיון

שהאדם מת נעשה חופשי מן המצוות ואינו מקבל עליהם שכר, מכל מקום אם בעת המיתה ממש הרעי הוא עוסק בתורה, נמצא שבבואו לעוה"ב מה שימשיך לעסוק שם בתורה בפמליא של מעלה, הרי זה המשך למה שעסק כאן בעוה"ז בתורה, והרי זה כדין כל דבר שהולכים אחרי זמן ההתחלה, אם תחילתו בזמן היתר אף שממשיך אחר כך בזמן שאינו היתר.

וכמו שמיצינו יסוד זה בתוספות במסכת ברכות (ו. ד"ה שאלמלי), אודות קללתו של בלעם שביקש לכווין לרגע שהקב"ה כועס, שאם התחיל לקלל באותו רגע, אף שנגמר קללתו אח"כ הרי זה מזיק, וכ"כ בעלי התוספות בדעת זקנים (פ' בלק), וכן דקדק הערוך השלחן (סי' ק"י סק"ה) מדברי התוס' שהכל הולך אחר ההתחלה, ואם מתחיל תפילתו בזמן תפילה, אע"פ שמסיים אחר הזמן מקרי תפלה בזמנה. וכ"כ מהר"י ענגיל בגיליוני הש"ס על הירושלמי (ברכות אות נ"ד, דף נ:): שכן מתבאר מדברי התוס' בע"ז (ד:), והו"ד בשו"ת יביע אומר (ח"א או"ח סי' ל"ד), ע"ש.ב. וע"ע להגאון ר' צבי פסח פרנק זצ"ל רבה של ירושלים בספרו מקראי קודש (פורים סי' מ"ג) שלימד בזה זכות על המתחילים מקצת סעודת פורים ביום וממשיכים אותה בלילה.

ולפי זה שמוא כך יש לומר גם בענייניו שכיון שתחילת עסקו בתורה בעוה"ז הוא בתורת מצווה ועושה, אף שממשיך בזמן שכבר אינו מצווה ועושה, הכל הולך אחר עיקר זמן ההתחלה שהוא זמן חיוב, ויקבל שכר על הכל. נמצא שאם חלילה לא עסק האדם בעת פטירתו בתורה, הרי הוא מפסיד שכרו לנצח נצחים על כל עסק התורה בפמליא של מעלה. ויש לומר שזהו מה שאמר בן עזאי באבות דרבי נתן (פרק חמשה ועשרים) מת מתוך דברי תורה סימן יפה לו.

יישוב ו' - בעת המוות יצה"ר מבקש להסית ולהחטיא את האדם וע"י ת"ת ינצל
עוד יש לומר על פי מה שכתב בספר שבט מוסר (פרק כ"ז) בשם חז"ל שבשעת פטירתו של האדם, עומד השטן על צדו ומפתהו ואומר לו כפור באלהי ישראל, והאדם אין לו דעה באותן ימים רח"ל, לכן ימסור האדם מודעה בטרם יבואו ימי הרעה, שאם חלילה ידבר סמוך למיתתו דבר שלא כהוגן, יהיו אותן הדברים בטלים ומבוטלים. וכן איתא בסוף ספר קצור השל"ה (דף צא:): בשם מגילת סתרים של מקובל גדול. והוסיף השבט מוסר שמי שכל ימיו השתרש בהבלי הזמן, בעצת היצר הרע המסית, כך גם בעת יציאת נשמתו כאשר יפתחו השטן שיכפור בקונו וינצל, בראותו צער המיתה יתפתה וישמע לו ויכפור. לא כן מי שהחזיק כל חייו בהקב"ה ובתורתו, בועט הוא בשטן אינו מטה אוזנו אליו, [ובחבורי שו"ת אגרות יוסף ח"א כת"י הבאתי סמך לדבר זה מכמה מקומות בש"ס ובסה"ק].
ונראה לבאר בס"ד שישוד זה טמון אף בתוך דבריו של רבי יונתן, שמכיון שיער הרע בא להסית האדם בעת המיתה לכפור בה' חלילה, לכן בא לצוות על עסק התורה בעת המוות, כי רק על ידי עסק התורה יוכל האדם להינצל מייצה"ר, שהתורה אנגי מוגא מן הייסורים ואצולי מצאל מיצר הרע בעת שעוסק בה לכו"ע (סוטה כא.), וכמו שאמרו חז"ל בפירוש (קידושין ל:): תנא דבי ר' ישמעאל, בני, אם פגע בך מנוול זה מושכחו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח, ואם ברזל הוא מתפוצץ, שנא' (ירמיהו כ"ג) "הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע".

בשורה משמעות לשוחררי התורה

בימים אלו הושק קו ישיר "קול יוסף" לשיעורי מוה"ר יוסף זזי סימן טוב שליט"א מוזה"ס "כרם יוסף" ו"אשכול יוסף" וש"א"ס השיעורים מתובלים בדברי אגדה ומעשיות
073-371-8053

בעת האזנה: 9 שמיעה מהירה 7 רגילה 21 שיעור קודם 23 הבא 5 הפסקה, ושוב 5 לחזרה
שידור חי: ימי שלישי החל מהשעה 8:00 בערב

מי שצריך לאבטתו הקדושים הוא יבחר וישמור וירומם ויגללו את ידידו היקרים החשובים והנעלים אודאי התורה
מר גדעון זיסים הי"ו ובר אהרן זיסים הי"ו
אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד בבריות איתנא ונהורא מעליא ושובע עמונות וכל קוב ולכל משפוחתם שיוזי ובכלל הברכות ידידו שלובי זיסים הי"ו
עץ זחיים היא למזוזיקים בה ותומכיה מאושר
מוקדש ומוצא לע"ז אוריהם היקרים:
סאלם אליה בן מסעודה ז"ל זוריה בת גוריה ע"ה
ולע"ז אוריהם היקר זיסים בן זוריה ז"ל
ת. ז. צ. ב. ה.